

روزشمار جنگ

پنجشنبه

۳ شهریور ۱۳۶۲

۱۶ ذی‌قعدة ۱۴۰۳

۲۵ اوت ۱۹۸۳

۳۷

احمد سوداگر مسئول اطلاعات و عملیات قرارگاه کربلا، ضمن تشریح راهبرد تداوم عملیات‌های محدود از مأموریت‌های عملیاتی واگذار شده به یگان‌های تحت امر این قرارگاه در مناطق زید، طیب و طلائیه و نیز آخرین وضعیت خطوط خودی و دشمن گزارش داد.

سوداگر در مصاحبه با راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ درمورد راهبرد جلوگیری از رکود در جبهه‌ها از طریق اجرای عملیات‌های محدود گفت: عملیات‌های دوران آزادسازی با اتکا به نقاط ضعف دشمن طراحی و اجرا می‌شد، اما دشمن پس از عملیات بیت‌المقدس، نقاط

ضعف خود را بررسی کرد و آنها را مرتفع ساخت و ما دیگر نمی‌توانیم عملیاتی نظیر بیت‌المقدس داشته باشیم و باید نقایص خود را برطرف کنیم. براین اساس، در مقطع فعلی برای جلوگیری از تمرکز قوای دشمن در سراسر جبهه‌ها مقرر شده است که تمامی مناطق جنگی توسط لشکرها مورد شناسایی قرار گیرد تا به منظور «گرم نگه داشتن جنگ و حفظ روحیه و بالابردن توان رزمی [نیروهای خودی] و شناخت دشمن»، یک سری عملیات‌های کوچک در سطح یک یا دو لشکر و حتی یک تیپ یا گردان اجرا شود.

وی در ادامه با تبیین نحوه پیگیری راهبرد مذکور در سطح قرارگاه کربلا، به تشریح طرح مانور عملیات‌های مهندسی در سه‌راهی زبیدات، طلائیه و پاسگاه زید پرداخت؛ سوداگر درمورد اهمیت منطقه عملیاتی و استعداد لشکر ۱۹ فجر در منطقه طیب (سه‌راهی زبیدات تا پاسگاه چیلان) گفت: عملیات لشکر فجر در محدوده

احمد سوداگر مسئول اطلاعات و عملیات قرارگاه کربلا: عملیات‌های دوران آزادسازی با اتکا به نقاط ضعف دشمن طراحی و اجرا شد؛ دشمن پس از بررسی، آن نقایص را رفع کرده و ما دیگر نمی‌توانیم به سبک گذشته عملیات کنیم.

پاسگاه شهاب و در منطقه جنوب غربی عملیات محرم و به عبارت دیگر، امتداد جناح راست آن می باشد که تصرف ارتفاعات ۱۰۰ از حیث تسلط بر شهر طیب عراق حائز اهمیت است و استعداد نیروهای خودی نیز در سطح ۳ گردان عمل کننده و ۲ گردان احتیاط برآورد شده است. مسئول اطلاعات و عملیات قرارگاه کربلا در بخش دیگری از این مصاحبه درخصوص دو عملیات مهندسی زید و طلائیه افزود: از چندی پیش، ما یک سری فعالیت هایی را در منطقه شرق بصره با دو لشکر شروع کردیم؛ یکی عملیات مهندسی لشکر ۷ ولی عصر (عج) در محدوده پاسگاه زید (که دو روز قبل منتفی شد) و دیگری عملیات مهندسی لشکر ۲۵ کربلا در منطقه طلائیه است. براین اساس، لشکر ۲۵ کربلا با استعداد دو تیپ در منطقه طلائیه یک عملیات مهندسی با هدف تصرف خاک دشمن در این منطقه اجرا خواهد کرد و نیروهای خودی در امتداد نوار مرزی، از پاسگاه کوشک به طرف طلائیه قدیم و جدید می روند. درواقع این عملیات برای وارد آوردن فشاری است تا دوباره بتوانیم «به شرق بصره برگردیم و عملیات رمضان را با کیفیت بهتری با یک سری تجربیات و تغییر و تحولات که در سازمان نیرویی ما به وجود آمده است، به موفقیت برسانیم و پایان آن را ساحل شرقی دجله بدانیم».

سوداگر درمورد مراحل مانور عملیات در منطقه طلائیه گفت: الآن عملیات لشکر ۲۵ کربلا در منطقه طلائیه از قوت بیشتری نسبت به عملیات لشکر ۱۹ فجر در منطقه طیب برخوردار است. شاخص این عملیات، جاده آسفالت بین طلائیه قدیم و جدید است. در مرحله اول، نیروهای خودی با احداث خاکریز به موازات جاده آسفالت، به خط اول دشمن در جناح راست می رسند و در مرحله دوم، احتمالاً یک تیپ لشکر ۷ ولی عصر (عج) پس از تصرف خط دشمن در راستای شمال غربی به جنوب شرقی حرکت می کند و پس از تصرف پاسگاه طلائیه قدیم و انهدام پل دشمن در خط اصلی اش، احداث خاکریز مرحله اول را به سمت تأسیسات نفتی داخل هور ادامه خواهد داد. به عبارت دیگر، لشکر ۲۵ ابتدا از خط خودی مسافتی در حدود ۲۲۰۰ متر در عمق پیشروی کرده و در ادامه، به عرض حدود ۱۲ کیلومتر به سمت چپ و راست منطقه باز شده و پاسگاه طلائیه قدیم را تصرف خواهد کرد.

وی افزود: طرح مانور این عملیات هنوز به لشکر ۲۵ کربلا ابلاغ نشده است و محورهای مهندسی آن نیز هنوز مشخص نیست، ولی استعداد رزمی این عملیات، یک تیپ با ۳ گردان و استعداد مهندسی اولیه آن نیز ۵۰ دستگاه برآورد شده است و علاوه بر شرکت ۲ گروهان از تیپ زرهی ۷۲ محرم، ارتش پشتیبانی توپخانه را در این عملیات برعهده خواهد داشت.

مسئول اطلاعات و عملیات قرارگاه کربلا، درباره آخرین اقدامات و فعالیت های دشمن در منطقه عملیاتی طلائیه نیز گفت: در این منطقه فاصله بین خطوط خودی و دشمن ۵۰۰ متر است، ارتش عراق در فاصله ۳ الی ۳/۵ کیلومتری خود با نیروهای ایران، یک منطقه ممنوعه پدید آورده است و علاوه بر ساخت موانع و استحکامات، با گشت در آن و بررسی میدان های مین به شدت منطقه را کنترل می کند، این امر دسترسی نیروهای خودی به خط دشمن را با مشکل مواجه ساخته است. بنابراین، اگر

ما با عملیات مهندسی و احداث خاکریز به خط دشمن نزدیک شویم، دشمن دیگر نمی‌تواند کمین خود را به ما نزدیک کند و می‌توانیم خاکریز اصلی دشمن را تصرف کنیم. در حال حاضر، دشمن هوشیار است و با ۳۰ الی ۴۰ دستگاه مهندسی در این منطقه کانال ایجاد می‌کند تا ضمن حفظ جناح خود، راه عبور نیروهای ایران به طرف پاسگاه طلائیة قدیم و جاده نشوه را سد کند.

احمد سوداگر با اشاره به مواضع و موانع متعدد دشمن در این منطقه افزود: خط ارتش عراق در دژ اصلی کوشک واقع شده که فاقد عوارض طبیعی است و به همین علت، دشمن موانعی از قبیل کانال ۶ متری، ۷۰۰ متر میدان مین و کمین‌هایی با ۲ کیلومتر عمق ایجاد کرده است. آرایش رده‌های دشمن نیز در این منطقه بدین ترتیب است: ابتدا خاکریزها، پس از آن کمین، سپس کانال‌های نفرو و در نهایت یک سری میدان مین و به خصوص سه ردیف مین و المری قرار دارد. علاوه بر این دشمن کمین متحرک دارد و به محض مشاهده کوچک‌ترین ردپایی از نیروهای شناسایی ایران، در آنجا کمین می‌گذارد. همچنین ارتش عراق در این منطقه دو دژ، هر کدام به ارتفاع ۵ الی ۶ متر و عرض ۱۰ الی ۱۵ متر و دو سدبند با فاصله ۲۷۰۰ متر از هم و به طول ۶۰ کیلومتر و قطر ۱۵ الی ۱۶ متر احداث کرده است. در مجموع، دشمن با اقدامات خود مانعی مثلی شکل در این منطقه پدید آورده و با امتداد سدبندها به نوعی منطقه شرق بصره را تأمین کرده است.^(۱)

۳۸

ژاندارمری ناحیه کردستان در گزارشی اعلام کرد ارتش عراق امروز حدود ۲۰۰ نفر از افراد حزب دمکرات و رزگاری و ۱۰۰ نفر از افراد جیش‌الشعبی را از مناطق طویله و بیاره عراق جمع‌آوری و در پایگاه‌های پنجوبین مستقر کرده است.^(۲)

از سوی دیگر، براساس گزارش لشکر ۷۷ ارتش، ۷۰ نفر غواص عراقی که آموزش‌های تکاوری نیز دیده‌اند امروز به منطقه سیحان عراق (روبه‌روی جزیره مینو) اعزام شده‌اند؛ این افراد مسلح به تفنگ و مسلسل‌های سبک، کلاشینکف، آر.پی.جی. ۷ و نارنجک دستی بوده و قایق‌های پلاستیکی در اختیار دارند.^(۳)

۳۹

ارتش عراق امروز علاوه بر گلوله‌باران آبادان، شهرهای پاوه و سردشت را هدف حملات هوایی و توپخانه‌ای خود قرار داد؛ بر اثر این حملات، تلفات و خساراتی به افراد و اماکن غیرنظامی وارد شد. یک منبع آگاه ایرانی نیز ادعای دیروز عراق مبنی بر هدف قراردادن چهار کشتی ایران را تکذیب کرد.

ساعت ۴ بعد از ظهر امروز، چهار فروند هواپیمای عراقی که با ورود به حریم هوایی شهر پاوه قصد بمباران این شهر را داشتند، بر اثر آتش پدافند نیروهای خودی مجبور به فرار شدند. گفتنی است جنگنده‌های مذکور هنگام ترک منطقه اطراف این شهر را بمباران کردند که هیچ‌گونه تلفات یا خسارتی بر جای نگذاشت.^(۴)

برخی گزارش‌ها نیز از تبادل آتش پراکنده بین نیروهای ایرانی و عراقی در جبهه‌های جنوب حکایت دارد. این درگیری‌ها در مناطق پاسگاه زید، شلمچه و پل نو شدیدتر بوده و بر اثر آن ۱۷ نفر از نیروهای خودی زخمی شده‌اند.^(۵)

امروز هم شهر آبادان آماج گلوله‌باران ارتش عراق قرار گرفت. در جریان این حملات، به ۳ واحد مسکونی و ۲ باب مغازه خساراتی وارد شد. بر اثر اصابت خمپاره به منطقه مسکونی احمدآباد این شهرستان نیز، یک نفر از اهالی شهید و ۵ تن دیگر مجروح شدند.^(۶) شهر سردشت نیز پیش از ظهر امروز زیر آتش توپخانه عراق قرار گرفت که در نتیجه آن ۲ نفر از اهالی شهر مجروح و چند واحد مسکونی تخریب شد.^(۷)

در عین حال، به دنبال ادعاهای تبلیغاتی عراق در مورد انهدام ۴ کشتی ایرانی در آب‌های خلیج فارس در روز گذشته، یک مقام بلندپایه در صنعت نفت جنوب در گفت‌وگو با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، ضمن تکذیب این خبر اعلام کرد که فقط یک کشتی ایرانی در این حمله آسیب دیده است. به گفته وی در این حادثه، یک نفر شهید و یک نفر هم زخمی شده است.^(۸)

۴۰

نیروهای خودی امروز در محور ارومیه، ۲۰ روستا را آزاد و ضرباتی را به گروه‌های مسلح غیرقانونی وارد کردند. بر اثر کمین ضدانقلاب در محور بانه نیز تعدادی از نیروهای خودی شهید یا زخمی شدند.

بر اساس گزارش فرماندهی سپاه ارومیه، امروز تیپ شهدا و جندالله ارومیه متشکل از نیروهای سپاه ارتش، بسیج و ژاندارمری در یک عملیات آزادسازی در محال انزل و محور ارومیه - اشنویه، ۲۰ روستا را آزاد کردند. چهار روستا از روستاهای مذکور مقرر تشکیلاتی حزب دمکرات، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و کومه‌له بود. گروه‌های مسلح غیرقانونی با ایجاد پایگاه و استقرار در این مناطق اقدام به ضربه‌زدن به محور ارومیه - سلماس می‌کردند. در این عملیات از عناصر ضدانقلاب ۱۵ نفر کشته، ۱۵ تن زخمی و تعدادی از اعضای حزب دمکرات نیز دستگیر شدند. علاوه بر این، چندین قبضه اسلحه سنگین و مهمات به دست نیروهای خودی افتاد و تعدادی از سربازان و مردم عادی نیز که به گروگان گرفته شده بودند، آزاد شدند. از نیروهای خودی یک تن شهید و چند نفر زخمی شدند.^(۹) در همین حال، امروز بر اثر کمین افراد ضدانقلاب در اطراف سردشت و محور بانه، ۱۶ نفر از نیروهای ژاندارمری و سپاه شهید و ۳ نفر زخمی شدند.^(۱۰)

امروز همچنین در حوالی سنندج، ۲ نفر از چته‌های حزب دمکرات دستگیر شدند و اجساد ۹ تن از گروگان‌های کومه‌له (۶ نفر از نیروهای نظامی و ۳ نفر از مردم عادی) که به دست عناصر این حزب به شهادت رسیده بودند، در محور سنندج - دیواندره، کشف شد.^(۱۱)

در بیجار نیز ۶ نفر از مسئولان و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دستگیر شدند. این افراد مسئولیت حوزه کارگری و دهقانی، تبلیغات، امور مالی و سازمان جوانان را برعهده داشتند.^(۱۲)

۴۱

حقوق‌دانان دادگاه بین‌الملل اسلامی در ادامه سفر خود به مناطق جنگ‌زده، امروز از شهرهای سوسنگرد، هویزه، خرمشهر و آبادان بازدید کردند.

اعضای دادگاه بین‌الملل اسلامی پس از بازدید از سوسنگرد، از ویرانی‌های ناشی از جنگ در هویزه نیز دیدن کردند. پس از آن، اعضای این هیئت، عازم خرمشهر شدند و در پی بازدید از مناطق مسکونی و تأسیسات غیرنظامی این شهر، با حضور در فرمانداری خرمشهر، از آمار و ارقام مربوط به خرابی‌های این شهر آگاهی یافتند. حقوق‌دانان دادگاه بین‌الملل اسلامی در آخرین مرحله از بررسی‌های امروز خود، به آبادان رفتند. سخنگوی این گروه در پایان بازدیدهای امروز، راجع به تخریب مناطق مسکونی گفت: «این جنایت‌ها به هیچ وجه از نظر قوانین بین‌المللی و کنوانسیون ژنو قابل توجیه نیست.»^(۱۳)

هم‌زمان با ورود این هیئت به آبادان، این شهر هدف توپخانه‌های دوربرد عراق قرار گرفت که بر اثر آن ۳ نفر از اهالی شهر مجروح شدند. نمایندگان دادگاه بین‌الملل اسلامی از مجروحان این حادثه نیز عیادت کردند.^(۱۴)

۴۲

رئیس‌جمهور امروز با جمعی از خانواده‌های شهدا، اسرا و جانبازان، اعضای حزب جمهوری اسلامی و مدرسان و دانشجویان مراکز تربیت معلم و مسئولان آموزش و پرورش برخی از شهرهای مازندران دیدار و درخصوص تحرکات ضدانقلاب در منطقه شمال کشور، مسائل حزبی و آخرین تحولات جنگ مطالبی را بیان کرد.

آیت‌الله خامنه‌ای در ابتدای این دیدار ضمن تقدیر از ایثارگری‌های خانواده شهدا، درمورد وضعیت شهرهای مازندران قبل از پیروزی انقلاب گفت: «در دوران طاغوت بر روی این شهرها خیلی کار کردند، ولی ما می‌دانستیم که شما دلتان با اسلام از دیرباز آشنا بوده است.» وی همچنین درمورد واکنش مردم مازندران به تحرکات ضدانقلاب افزود: «شما دیدید که مردم آمل با گروهک‌ها چه کردند و مردم شهرهای شمال چگونه دست متجاوز گروهک‌ها را قطع نمودند.»

دبیرکل حزب جمهوری اسلامی همچنین خطاب به فعالان این حزب بر ضرورت تمرکز تبلیغات حزبی بر روی آموزش و عمق‌دادن به بینش و بصیرت اسلامی زنان و مردان مناطق مذکور تأکید کرد. وی با بیان اینکه «حزب جمهوری اسلامی برای خدمت است نه تفاخ»، خدمت به اهداف انقلاب اسلامی را ملاک حزبی‌بودن دانست و گفت: «هرکسی که در خدمت این اهداف باشد، هرچند که عضو حزب جمهوری اسلامی نباشد، ولی حزبی است زیرا ... حزب در خدمت شریف‌ترین هدف‌های انقلاب اسلامی می‌باشد.»

رئیس شورای عالی دفاع، دولت عراق را منشأ فساد، جنگ و اختلاف در منطقه خواند و مجازات این رژیم را راهکار ازبیردن اختلاف در منطقه معرفی کرده، افزود: «وقتی دیدیم که مجازات رژیم بعثی عراق ... جلدی گرفته نشد مجبور شدیم خود اقدام نماییم.»

آیت‌الله خامنه‌ای در پایان سخنان خود با اشاره به دستاوردهای دو عملیات اخیر ایران وضعیت

کنونی جنگ را این گونه تبیین کرد: «ما به همت شما مردم و به قدرت و کفایت مسئولان ارتش و سپاه و با برنامه ریزی دقیق توانستیم در عملیات والفجر ۲ و ۳ چنان مشتی بر دهان نظامیان مزدور و بی شخصیت عراقی بزنیم که تا اعماق سرزمینشان رانده شوند و ما این ضربات را بر پیکر سردمداران فاسد این رژیم آن قدر ادامه خواهیم داد تا دیگر قدرت ادامه کار برای آنها باقی نماند.»^(۱۵)

۴۳

نامه نخست وزیر مبنی بر معرفی پنج وزیر پیشنهادی برای وزارتخانه های بازرگانی، کار، معادن و فلزات، کشاورزی و مسکن - که از آن به اولین ترمیم کابینه تعبیر می شود - امروز در صحن مجلس قرائت شد. اسامی وزرای پیشنهادی به این شرح است:

وزارت بازرگانی: حسن عابدی جعفری؛ وزارت کار و امور اجتماعی: ابوالقاسم سرحدی زاده*؛ وزارت معادن و فلزات: حسین ناجی؛ وزارت کشاورزی: عیسی کلانتری؛ وزارت مسکن و شهرسازی: سراج الدین کازرونی.^(۱۶)

رادیو بی بی سی در تفسیر شبانه گاهی خود به بررسی ابعاد و زوایای مختلف نخستین ترمیم کابینه میرحسین موسوی پرداخت و تلاش دولت برای مقابله با مشکلات اجتماعی - اقتصادی کنونی و نیز برتری و ابتکار عمل جناح به اصطلاح رادیکال و پیروان خط امام در برابر جناح محافظه کار را از عوامل مؤثر در ترمیم کابینه دانست. در این تفسیر ضمن اینکه برکناری وزیران کار و بازرگانی نشانه ای از تداوم رقابت بر سر کسب قدرت در درون حاکمیت تلقی شده است، برخی از وزرای برکنار شده، بدون ذکر نام، به انجمن حجتیه متسبب شده اند. این رادیو با نزدیک برشمردن روابط انجمن حجتیه با بازاریان و اشاره به عدم موافقت این انجمن با برداشت امام خمینی از اصل ولایت فقیه، محافظه کاران را مخالف اصلاحات اجتماعی جناح رادیکال، از جمله توسعه اصلاحات ارضی و ملی کردن تجارت خارجی و... معرفی کرد و افزود: «طرف دارانشان [محافظه کاران] در شورای نگهبان از تصویب لوایح جلوگیری می کردند».

بی بی سی با توجه به تغییرات انجام شده در وزارتخانه های مرتبط با خدمات اجتماعی و ذکر این نکته که «انگیزه آنی ترمیم کنونی کابینه ناتوانی دولت در تهیه و توزیع مواد غذایی و سایر مایحتاج مردم است»، عملکرد دولت موسوی را در زمینه ایجاد اشتغال، مسکن و رونق بخشیدن به کشاورزی ضعیف ارزیابی کرد. این رادیو در پایان تفسیر خود با اشاره به رقم رشد هفت درصدی اعلام شده از سوی دولت ایران، مدعی شد: «بیکاری و کمبود مواد غذایی و مسکن در بین مردم فقیرتر مایه نارضایتی بسیاری شده است.»^(۱۷)

* روزنامه کیهان در تاریخ ۱۱ مرداد ۱۳۶۲ متن کامل استعفانامه حبیب الله عسگر اولادی وزیر بازرگانی و احمد توکلی وزیر کار و امور اجتماعی را منتشر کرد. در همین روز روزنامه اطلاعات به نقل از روابط عمومی نخست وزیر، گزارش داد که به دنبال استعفای این دو وزیر و موافقت نخست وزیر با استعفایشان، رئیس جمهور نیز استعفای آنها را پذیرفت. پس از آن نخست وزیر، هدایت زاده قائم مقام وزارت بازرگانی و معین فر معاون وزارت کار و امور اجتماعی را به عنوان سرپرستان دو وزارتخانه مذکور تعیین کرد. بدین ترتیب این دو نفر تا مشخص شدن وزرای جدید انجام امور محوله را برعهده گرفتند.

۴۴

رئیس مجلس شورای اسلامی در دیدار با اعضای واحد اطلاعات و تحقیقات کمیته‌های انقلاب اسلامی تهران و حومه، این نهاد را پیش‌تاز نهادهای انقلابی و یک نهاد خودجوش مردمی خواند و نقش کمیته‌های انقلاب اسلامی را در تأمین امنیت کشور سرنوشت‌ساز دانست. هاشمی رفسنجانی همچنین ضمن اشاره به موفقیت کمیته‌ها در پاک‌سازی عوامل نفوذی، گفت: «شما توانستید با همکاری نیروی عظیم اطلاعاتی ۳۶ میلیونی بدترین نوع تروریسم در دنیا را به‌خوبی مهار کرده و بر آن پیروز شوید و یک موج شکننده و خطرناکی که قادر بود مملکت را برای ده‌ها سال آلوده کند از سر گذرانید و اکنون بر اثر مجاهدت‌های شما جمهوری اسلامی ایران از بسیاری از کشورهای مدعی ثبات، باثبات‌تر است.»^(۱۸)

۴۵

هیئت بلندپایه دیپلماتیک ایران در ادامه سفر دوره‌ای خود امروز با مقامات عالی‌رتبه سوریه و برخی سران گروه‌های فلسطینی دیدار کرد.

علی‌اکبر ولایتی امروز در دمشق با حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه، دیدار و گفت‌وگو کرد. در این ملاقات، رئیس‌جمهور سوریه ضمن ابراز خرسندی از سفر هیئت ایرانی به دمشق، از وزیر امور خارجه ایران خواست تا دروهای ملت و دولت سوریه را به آیت‌الله خامنه‌ای ریاست‌جمهوری و ملت ایران ابلاغ کند. ولایتی نیز ضمن ارائه گزارشی مختصر از سفر دوره‌ای خود، دستاوردهای آن را برای رئیس‌جمهور سوریه تشریح کرد. در این دیدار راجع به گسترش روابط و افزایش همکاری‌های متقابل نیز تبادل‌نظر شد.

وزیر امور خارجه ایران در دیدار با عبدالحلیم خدام معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه سوریه، ضمن تبیین نتایج سفر دوره‌ای خود، تلاش برای توسعه روابط با کشورهای جهان سوم و موضع‌گیری واحد علیه رژیم اشغالگر قدس و رژیم افریقای جنوبی، جلوگیری از نفوذ قدرت‌های بزرگ در افریقا و «حمایت از کشورهای متمدنی در مواجهه با صهیونیست‌ها و نژادپرست‌ها» را از جمله اقدامات انجام‌گرفته در این سفر برشمرد. دو طرف همچنین بر هماهنگی مواضع در زمینه مسائل منطقه‌ای تأکید کردند.^(۱۹)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، شامگاه امروز، ولایتی در دمشق با نمر صالح (ابوصالح) و سیمیرا بوکوئیک (قدری) از رهبران ناراضی جنبش فتح نیز دیدار و گفت‌وگو کرد. در این ملاقات، حوادث سیاسی غرب آسیا و به‌ویژه اوضاع فلسطین مورد بحث و بررسی قرار گرفت.^(۲۰)

رادیو بی‌بی‌سی در تحلیل شبانگه‌ای خود ضمن اعلام خبر ورود هیئت ایرانی به سوریه، به تفسیر سفر دوره‌ای این هیئت و به‌ویژه دیدار آن از لیبی پرداخت. براساس تحلیل ویلیام ریو از مفسران بخش شرقی بی‌بی‌سی، باآنکه لیبی و سوریه از آغاز جنگ ایران و عراق، به حمایت از ایران برخاسته‌اند، ولی «منابع دیپلماتیک در طرابلس پایتخت لیبی، می‌گویند که نشانه‌هایی از اختلاف در روابط دوستانه سرهنگ قذافی و دولت ایران دیده می‌شود.» این تفسیر دیدگاه‌های

مشابه دو دولت و داشتن دشمنان مشترک (از جمله امریکا) را از دلایل گرمی روابط دو کشور بر شمرده و افزوده است به دلیل خارج شدن عراق از جبهه پایداری، لیبی عراق را نیز دشمن خود به شمار می آورد. بی بی سی در ادامه تفسیر خود با ذکر موارد اختلافی بین دو کشور خاطرنشان کرد: «یکی از مسائلی که باعث اختلاف لیبی و ایران شده سرنوشت نامعلوم امام موسی صدر رهبر شیعیان لبنان، است.» به گفته این رادیو، «در ماه ژوئن سال جاری، سرهنگ قذافی در مورد دستگیری اعضای حزب توده ایران برای آیت الله خامنه ای پیامی فرستاده است. ... [چراکه لیبی] روابط نزدیک خود را با شوروی حفظ کرده است.» بی بی سی در مورد تأثیر مسائل داخلی ایران در روابط ایران و لیبی افزود: «برکناری چند تن از وزرای کابینه ایران که با گروه محافظه کار حجتیه روابط نزدیک دارند قاعدتاً باید موجب رضایت دولت سوسیالیست لیبی شده باشد.» در این تفسیر همچنین با اشاره به تغییر موضع لیبی در سازمان اوپک و متمایل شدن آن به سوی موضع عربستان از ماه مارس سال جاری، آمده است: «مقصود لیبی از این تغییر رویه آن است که هزینه طرح های عمرانی خود را از طریق دریافت کمک های مالی هنگفت از عربستان سعودی و سایر کشورهای عرب حوزه خلیج فارس تأمین کند.»

بی بی سی در پایان، هدف از سفر وزیر امور خارجه ایران به کشورهای حوزه خلیج فارس و کشورهای افریقایی از جمله زیمبابوه و تانزانیا را «جلب دوستی سایر کشورها و خارج کردن ایران از انزوای سیاسی» عنوان کرد.^(۲۱)

رادیو صوت الجماهير عراق نیز با بیان اینکه تحرکات دیپلماتیک اخیر ایران غیرقابل درک است، سفر ولایتی را با اجلاس آتی سازمان عدم تعهد مرتبط دانست و افزود: «هدف از سفر ولایتی این بوده که خود را به عنوان یک عضو فعال در سازمان عدم تعهد قلمداد کند و به کشورهای افریقایی اصرار بورزد که چاره ای برای تشکیل کنفرانس غیرمتعهدها در بغداد وجود ندارد.» بنا به گفته این رادیو، کشورهای افریقایی که ولایتی به آنها سفر کرده است «در مورد تشکیل کنفرانس آینده غیرمتعهد در بغداد رأی مثبت داده اند.» رادیو صوت الجماهير ضمن تأکید بر اینکه در بیانیه های مشترک صادر شده در جریان سفر ولایتی به کشورهای افریقایی هیچ گونه اشاره ای به جنگ ایران و عراق نشده است، ادعا کرد: «ولایتی در رابطه با جنگ تجاوزکارانه ایران علیه عراق سخنانی ضد منطق و خط مشی رژیمش دریافت کرده است.»^(۲۲)

۴۶

به دنبال بازپرداخت بخشی از بدهی ایران به بانک صادرات امریکا، وزارت امور خارجه ایالات متحده امروز در بیانیه ای اعلام کرد که هیچ گونه شواهدی در دست نیست که این امر «نمایانگر نرم تر شدن سیاست ایران نسبت به امریکا باشد.» بیانیه مذکور با اشاره به اینکه پرداخت این مبلغ موجب عادی ساختن روابط ایران با بانک های بین المللی شده و به نفع این کشور است، اضافه کرد: «اقدامات ایران همچنان نمایانگر روش ضد امریکایی ایران نسبت به ایالات متحده است.»^(۲۳)

۴۷

طرح تحویل هواپیماهای سوپراتاندارد فرانسوی به عراق و پیامدهای آن، توان ایران برای مسدود ساختن تنگه هرمز و در پی آن احتمال بین‌المللی شدن جنگ ایران و عراق، نگرانی‌های منطقه‌ای از مداخله خارجی در منطقه خلیج فارس و موضع‌گیری برخی کشورها و مقامات امریکایی در این باره، موضوعاتی هستند که در روزهای اخیر تفاسیر و مباحث رسانه‌ای متعددی را به خود اختصاص داده‌اند.

روزنامه امریکایی واشنگتن پست در مقاله‌ای به بررسی دیدگاه مقامات امریکایی درباره طرح فرانسه برای واگذاری پنج هواپیمای سوپراتاندارد (مجهز به موشک اگزوسه) به عراق پرداخته است. مایکل گنر نویسنده مقاله معتقد است که این معامله تسلیحاتی موجب بروز نگرانی شدیدی در میان مقامات واشنگتن شده است؛ زیرا آنان از این امر واهمه دارند که در صورت استفاده عراق از هواپیماهای مذکور برای بمباران تأسیسات نفتی ایران، دامنه جنگ دو کشور به منطقه خلیج فارس گسترش یابد. از این رو دولت ریگان به دنبال کسب اطلاعات بیشتر در این زمینه است. به نوشته این مقاله، نحوه واکنش امریکا در برابر عملی شدن تهدید ایران به بستن تنگه هرمز در صورت حمله عراق به تأسیسات نفتی آن کشور، از جمله مسائلی است که در کانون مباحثات سیاست‌گذاران امریکایی قرار دارد، چراکه مقامات امریکایی بر این باورند که «ایران هنوز احتمالاً آن قدر هواپیمای ساخت امریکا، قایق‌های اژدرافکن و مین در اختیار دارد که حرکت کشتی‌ها را در خلیج فارس متوقف سازد». این مقاله در ادامه افزوده است به دلیل ناکارآمدی نیروی هوایی عراق، تاکنون تأسیسات نفتی ایران سالم مانده است و ایران همچنان نفت خود را صادر می‌کند. در حالی که درآمدهای نفتی عراق با کاهش چشمگیری مواجه بوده است، ولی این کشور با در اختیار گرفتن هواپیماهای سوپراتاندارد مجهز به موشک‌های اگزوسه قابلیت از کار انداختن تأسیسات نفتی ایران را خواهد داشت. مقاله مذکور در انتها فرانسه را منبع اصلی تأمین تسلیحاتی عراق دانسته و یادآور شده است که فرانسه ۵ میلیارد دلار از عراق طلب دارد و از این رو به دنبال این است که با پایان جنگ، عراق بتواند بدهی‌های خود را پرداخت کند.^(۲۴)

در واکنش به این مقاله واشنگتن پست، امروز آلن رومبرگ سخنگوی وزارت امور خارجه ایالات متحده، خاطرنشان کرد: «امریکا در مورد تحویل این سلاح‌ها موضع نگرفته است و در صدد آگاهی بیشتر درباره آن می‌باشد».^(۲۵)

راديو بی‌بی‌سی نیز در تفسیری با اشاره به اینکه فرانسه به عنوان منبع عمده تأمین تسلیحات و طلبکار اصلی عراق، نمی‌تواند شکست این کشور را نظاره‌گر باشد، هدف از واگذاری هواپیماهای سوپراتاندارد به عراق را قرارداد ایران در تنگنای اقتصادی عنوان کرد. به گفته بی‌بی‌سی، کارشناسان نظامی بر این باورند که «ایران به اندازه کافی هواپیما و ناو دارد که بتواند حتی اگر به طور موقت هم شده» کشتیرانی در خلیج فارس را متوقف کند و «این امر جنگ بین ایران و عراق را به مسئله‌ای بین‌المللی تبدیل خواهد کرد». این در حالی است که امریکا،

انگلیس و فرانسه، که ناوهای جنگی خود را در منطقه مستقر کرده‌اند، به عبور و مرور آزادانه کشتی‌ها در این منطقه متعهد شده‌اند. برخی گزارش‌های تأیید نشده حاکی است که عربستان از فرانسه خواسته است از واگذاری این هواپیماها به عراق خودداری کند و ایالات متحده نیز مشغول بررسی این مسئله است. براساس گزارش مذکور، عراق از تهدید به بمباران تأسیسات نفتی ایران دو هدف عمده را دنبال می‌کند: «ترغیب قدرت‌های بزرگ به دخالت برای خاتمه دادن به جنگ ... و یا گرفتن کمک‌های مالی بیشتر از کشورهای منطقه خلیج فارس.»^(۲۶)

در همین حال امروز، روزنامه کویتی *البیان* در تفسیری راجع به جنگ ایران و عراق و امنیت خلیج فارس، مدعی شد که کشورهای منطقه خلیج فارس «نمی‌خواهند هیچ قدرت خارجی در این منطقه دخالت نماید.» به نوشته *البیان*، کشورهای منطقه برای ممانعت از دخالت خارجی باید «کلیه کوشش‌های خود را جهت پایان دادن به جنگ به کار گیرند.»^(۲۷)

۴۸

امروز در پایان جلسات ششمین دوره کمیسیون مشترک عراق و شوروی برای همکاری در زمینه‌های کشتیرانی و حمل و نقل دریایی در مسکو، دو طرف موافقت‌نامه‌ای را در این زمینه برای سال آتی میلادی امضا کردند.^(۲۸)

۴۹

اظهار آمادگی برای تلاش به منظور پایان دادن به جنگ ایران و عراق، ضرورت تداوم کشتیرانی آزاد در خلیج فارس و تأکید بر همکاری‌های دفاعی - امنیتی، مهم‌ترین مفاد بیانیه پایانی اجلاس وزیران شورای همکاری خلیج فارس* را تشکیل می‌دهد.

به گزارش رادیو دبی، امروز صبح، در آغاز چهارمین نشست وزرای تعاون و همکاری کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، شیخ محمد بن مبارک آل خلیفه وزیر امور خارجه بحرین و رئیس فعلی اجلاس اعلام کرد که عصر امروز پس از برگزاری پنجمین نشست این اجلاس، بیانیه پایانی آن منتشر خواهد شد. گزارش رادیو ام‌القوین نیز حاکی است که در بیانیه امشب این اجلاس، کشورهای شرکت‌کننده از ادامه جنگ ایران و عراق ابراز تأسف کردند.^(۲۹)

در بیانیه اجلاس وزرای شورای همکاری خلیج فارس آمده است که «شورا موضع خود را دائر بر آمادگی برای انجام هرگونه تلاش به منظور پایان دادن به جنگ، مجدداً مورد تأکید قرار داد.»^(۳۰)

این بیانیه با تأکید بر همکاری دفاعی اعضا افزوده است: «این شورا در مورد همکاری دفاعی در میان کشورهای عضو، اهمیت اقدامات اتخاذ شده در این رابطه را که در خدمت هدف شورا برای حفظ و ثبات امنیت در ناحیه خواهد بود مورد تأیید قرار داد.» شورای همکاری خلیج فارس در این بیانیه همچنین خواستار تلاش تمامی جناح‌های لبنانی برای دستیابی به وحدت ملی و حفظ

* این اجلاس در واقع مقدمه اجلاس سران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس بود که قرار است در آذرماه برگزار شود.

شیخ محمد بن مبارک وزیر امور خارجه بحرین

حاکمیت و وحدت این کشور شد.^(۳۱)

وزیر امور خارجه بحرین در یک مصاحبه مطبوعاتی ضمن اشاره به اهمیت حیاتی کشتیرانی در خلیج فارس برای کشورهای حاشیه آن، از انجام مطالعاتی به منظور یافتن راه‌های دیگری برای صدور نفت کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس خبر داد. وی همچنین پایان دادن به جنگ ایران و عراق را از اهداف این شورا برشمرد و اعلام کرد که کشورهای عضو شورا «از طریق سازمان‌های بین‌المللی و میانجیگری برای پایان دادن به جنگ دو کشور تلاش می‌کنند.» شیخ محمد آل خلیفه اظهار کرد که کمیتة حسن‌نیتی از طرف این شورا از کشورهای ایران و عراق بازدید کرده و به محض مناسب شدن وضعیت، فعالیت خود را از سر خواهد گرفت.^(۳۲)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز تصمیم کشورهای عربی مبنی بر یافتن راه‌های جایگزین برای صدور نفت را در جهت «مقابله با احتمال عملی شدن تهدید ایران مبنی بر بستن مسیر حیاتی عبور نفتکش‌ها» ارزیابی کرد. این خبرگزاری به نقل از وزیر امور خارجه بحرین اعلام کرد: «هرگونه تهدید علیه کشتیرانی در خلیج [فارس] به منزله تهدید علیه کلیه کشورهای عربی خواهد بود.» آسوشیتدپرس همچنین افزود در بیانیه نهایی این اجلاس «نسبت به اهمیت توسعه همکاری‌های دفاعی بین کشورهای عضو به منظور حفظ ثبات و امنیت در منطقه تأکید شده است.»^(۳۳)

۵۰

طبق گزارش شهربانی مریوان، دولت عراق از ملا شیخ محمد شاندوری یکی از علمای برجسته سلیمانیة عراق، خواسته است تا در یک برنامه تلویزیونی فتوا دهد که ایران جنگ را به عراق تحمیل کرده است؛ ولی وی ضمن رد این درخواست، به ایران پناهنده شده و هم‌اکنون در مرز احمدآباد عراق است.^(۳۴)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۲/۶/۳

۱. سند شماره ۱۲۵۷۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مصاحبه محمد دینانی با احمد سوداگر، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۲/۷/۶، نوار شماره ۱۲۵۷۷)، صص ۴۰ - ۱.
۲. گزیده اسناد مناطق کردنشین، سقز، جلد ۲ (۱۳۶۲/۵/۱) تا ۱۳۶۲/۸/۲۰ ص ۹۶، گزارش رکن ۲ ژاندارمری ناحیه کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۲/۶/۷.
۳. سند شماره ۲۵۸۹۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی لشکر ۷۷ (رکن ۲)، ۱۳۶۲/۶/۱۹، ص ۲.
۴. سند شماره ۴۴۰۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۷ سپاه به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۵.
۵. سند شماره ۴۰۲۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۵.
۶. سند شماره ۴۰۱۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۵.
۷. سند شماره ۳۵۸۰۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و عملیات قرارگاه حمزه سیدالشهدا به طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۷.

۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۶۰، ۱۳۶۲/۶/۵، صص ۸ - ۷، واشنگتن - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۲/۶/۴.

۲۴. واحد مرکزی خبر صدواسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۵، صص ۱۷ - ۱۵، رادیو امریکا، ۱۳۶۲/۶/۳، ساعت ۲۱:۳۰.

۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۶۰، ۱۳۶۲/۶/۵، ص ۱، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۲/۶/۴.

۲۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۲/۶/۴، صص ۳۱ - ۳۰، به نقل از رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۲/۶/۳، ساعت ۲۲.

۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۶۰، ۱۳۶۲/۶/۵، ص ۷، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۴.

۲۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۲/۶/۴، ص ۲۴، مسکو - خبرگزاری عراق، ۱۳۶۲/۶/۳.

۲۹. استانداری هرمزگان، بولتن خبری، شهریورماه ۱۳۶۲، ص ۱.

۳۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۱۶.

۳۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۲/۶/۴، ص ۴، طائف - خبرگزاری امارات، ۱۳۶۲/۶/۳.

۳۲. واحد مرکزی خبر صدواسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۵، صص ۸ - ۷، رادیو ریاض عربی، ۱۳۶۲/۶/۳.

۳۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۲/۶/۴، صص ۶ - ۵، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۶۲/۶/۳.

۳۴. سند شماره ۳۴۳۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۲/۶/۳.

۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۲/۶/۴، صص ۳ و ۴، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۳.

۹. سند شماره ۳۱۶۶۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۳۶۲/۶/۳، صص ۴ - ۱.

۱۰. سند شماره ۳۵۵۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه شهید کاظمی به فرماندهی قرارگاه حمزه، ۱۳۶۲/۶/۳.

۱۱. سند شماره ۱۱۳۶۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه مناطق کردنشین غرب کشور، شماره ۱۲۶، ۱۳۶۲/۶/۱۰، ص ۱.

۱۲. سند شماره ۳۵۸۰۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اطلاعات ستاد منطقه ۱۱ سپاه به اطلاعات ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۳.

۱۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۲.

۱۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۶، ص ۱.

۱۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۵، ص ۲.

۱۶. مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۹۵۲۳ - ۹۵۰۶.

۱۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۲/۶/۴، صص ۲۷ - ۲۶، به نقل از رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۲/۶/۳.

۱۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۵، ص ۲.

۱۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۵، ص ۲.

۲۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۶۰، ۱۳۶۲/۶/۵، ص ۱۱، دمشق - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۲/۶/۳.

۲۱. واحد مرکزی خبر صدواسیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۵، صص ۱۹ - ۱۸، به نقل از رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۲/۶/۳، ساعت ۱۹:۴۵.

۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۲/۶/۴، صص ۴۰ - ۳۹، به نقل از رادیو صوت الجماهير، ۱۳۶۳/۶/۳، ساعت ۱۱:۳۰.